

Pressufundur um Kuba:

Kuba — landið har øll fylkjast um hugsjónina

Í ár eru 480 ár liðin síðani at Kuba var gjort til spanskt hjáland. Landið bleiv koloniserað av spanska yvirklassanum og júst sum øll onnur miðamerikonsk lond, var Kuba gjort til eitt Feudalsamfelag.

Í dag kenna kubanar seg frælsar!

Vinafelagið Føroyar-Kuba hevði boðið til pressufundin hósdagin á Føroya Fólkaháskúla, har tónleikabólkurin Los Novels og leiðari teirra Amado Rivero, svaraðu spurningum fjölmiðlarnar settu teimum.

Í hesi greinini fara vit at hyggja at Kuba frá umskiftinum til kommun-

ismu og fram til dagin í dag.

Tað var leiðarin Amado Rivero, sum svaraði spurningum viðvíkjandi kubanska samfelagnum.

Eitt sindur um søgu

Fyri kollveltingina í 1959, var Kuba eitt stættasamfelag, har tey ríku áttu jørð og ognir, meðan stóra

fleirtalið onki átti.

Kubanski forsetin tá, Batista, vardi verandi samfelagsskipan við stuðli frá USA og við harðari hond var fjöldin hildin niðri, har yvirstættin vildi hava hana.

Hvørt einasta «nikk og prikk» av bruksvørur, var, áðrenn kollveltingina, innflutt úr USA, sum við hesum, eisini heði eitt tjóður á Kuba. hetta kom eisini at visa seg at vera ein av teimum stóru trupulleikum, landið kom at dragast við, eftir at tað var vordíð frælst.

Kollveltingin

Fyrstu ferð heimurin alment hoyrði um uppreistarleiðaran Fidel Castro, var tá ið hann og aðrir uppreistrarmenn høvdu lopið á Moncada skansan. Hann helt har sína kendu verjurøðu «Sogan skal frikenna meg», tað var í 1953, fyrsta uppreistrarroyndin eydnaðist ikki. Men í 1959, 6 ár seinni, aftan á tógvið stríð, har m.a. Fidel Castro hevði verið í útlegd í Mexico, eydnaðist so at stovna tjóðveldið Kuba. Eftir ein 3 ára langan guirillabardaga, vunnað av fólkinum.

Eitt tað fyrsta, sum gjort varð, var at byta ríkmannajørðina millum fólkið, tann skollaði jarðarreformurin.

Tá ið nú ognirnar vóru tiknar frá teimum ríku, flýddu tey til USA undan nýggju samfelagsskipanini. Við teimum fóru eisini onnur, sum hildu at her var onki blivandi stað, t.d. vóru 6000 læknar á oynni, 3000 teirra fóru við streyminum til USA.

Jarðarreformurin er annars skipaður soleiðis, at 60% er statsgong, sum fólkið dyrkar og heysar, 40% er á privatum hondum, men alt, sum landbúnaðurin kastar av sær, verður tó selt til statin.

Høvuðsinnøkukeldurnar eru sukur, tubbak, mineral (serliga nikkel) og fiskur, Kuba hevur triðstørsta fiskiflotan í Mið-

amerika. Kuba skuldi eisini eftir kollveltingina sleppa av við hesar vørur, sum eru grundarlagið fyri øllum búskapinum har, ella sagt við øðrum orðum, samhandlin við amerikanska meginlandið var alt avgerandi.

USSR upp í myndina

USA, sum var høvuðsstuðulin hjá Batista, og sum nú hýsti fyrrverandi forsetanum, fór undir at seta tiltøk í verk móti Kuba. Allar kubanskar handilsvørur vóru bannlýstar og tá USA hevði stórt vald í grannalondunum hjá Kuba, tóku hesi lond eisini undir við tiløkunum. Bert Mexico helt eitt ávist samband við Kuba.

Hetta hendi í 1960-61 og Kuba stóð nú næstan einsamalt, þúra í villareid.

Tað, sum kubanar síðani gjørdi, var sjálvsagt at venda eyguni eystureftir. Tætt samband var knytt við Sovjetsamveldið og sameindu tess. Kuba slapp nú av við vørur sínar tann vegin og Sovjet fekk ein skansa í Karibiska havinum, einans 4 tímar siglingstíð frá USA. Hetta kom sjálvandi væl við, tá kaldaði kriggið jú leikaði á sum ongantið fyrr.

60-árin og frameftir

Kuba fór nú undir sosialistisku menningina.

Við ráðgeving eystani frá, varð farið undir eina búskaparliga endurstovning.

Væl gekst í hond, skjótt royktu europearar aftur Havanna sigarir og sukurgrøðin eydnaðist væl. Í 1970 setti hon met.

Men enn er tungt hjá kubanum, teirra gjaldoyra er ikki sterkt og tað er ongín banki, sum keypir undir seg av pesos.

Orsokin er m.a. tann, at tað er dyrt at reka sukurframleiðsluna. Soluvirðið av einum pundi av sukuri er tað sama í dag sum fyri 30 árum síðani, meðan prisurin fyri framleiðslutólini er ferðfaldaður.

Annars kann sigast, at kubanar trúliga hava arbeitt seg upp gjøgnum árin. Ongum nýtist at liða neyð og granni tin er

hvørki meira ella minni enn tú sjálvur.

Politiska støðan

Tað, sum kanska er mest forvitnisligt í hesum tíðum, nú næstan øll lond hava vent kommunismuni bakið og Sovjet slakar á øllum økjum, ja, sjálvt teirra egnu sovjet republikkum geva teir sjálvstýri, er hvussu Kuba stendur í hesi støðu.

Til tann spurningin svaraði Amado Rivero:

— Øll tosa so nógv um nýgja fyrbrigdið Perestrojka hjá Gorbatsjov, vit á Kuba hava havt Perestrojka í 30 ár. Støðan hjá okkum hevur ongantið verið tann sama sum hjá eystureuropeisku londunum. Vit hava ongantið verið undir sovjetiskum harradom, okkara samband við Sovjet hevur altíð verið sera diplomatiskt. Vit tosa um, og debattera tingini og síðani taka vit felags avgerðir.

Okkara tilknýti til sosialistisku londini er sterkt og vit mugu eisini sera okkara álít til teirra. 82% av okkara útflutningi fer til teirra, meðan bert 18% fara til kapitalistisk lond. Sjálvt um Eystureuropa steynir aðrar politiskar leiðir, vóni eg ikki, at teir venda okkum bakið. Tað hevði verið ein dyggur figgjarligur smeytur fyri búskap okkara.

Til spurningin um tað ikki eisini á Kuba vóru kreftir, sum mótarbeiddu verandiskipan, svaraði

Amado, at út av teimum uml. 10 millionunum, ið búgva har, eru tað ikki meira enn 200 móttøðufólk, og hví? Jú, teimum, ið ikki eru nøgd, stendur fritt í boði at rýma av landinum.

Hann legði afturat, at Kuba altíð hevur verið høgt á stuðulslistanum hjá Eysturheiminum.

Frágreiðingin hjá Amado Rivero er væl trúlig. Hyggja vit at fleiri av Latin/Miðamerikonsku londunum, so er ein felagsnevni og tað er tann ógligi stættamunurin, eitt domi er El Salvador. Tað sigst, at 11 familjur eiga alt landið, so tað er væl skiljandi, at sosialisman trívist væl.

Vinafelagini

Beint eftir kollveltingina fóru kubanar undir at stovna vinskapið við fólk í øðrum londum. Hesi vinafeløg hava ymisk mentanarlig tiltøk, bert spell at figgjarliga støðan og tann veiki pesos ger tað sera torført hjá kubanum at ferðast hendarvegin.

Vinafelagini í Norður-londum, har tað føroyska er tað yngsta, eru millum 20 og 26 ára gomul.

Eitt tiltak, har føroyingar eisini kunnu vera við, er at fara yvir til Kuba at arbeiða. Har verður ymiskt gjørt, t.d. at byggja okkurt hús ella at arbeiða í landbúnaðinum.

Kommunal dagrøkt í Kvívíkar kommunu

Kvívíkar kommuna, sum fevnir um bygdirnar Kvívík, Stykkið, Leynar, Skæling og Válin, hevur tikið sær av at fara undir kommunala dagrøktarskipan.

Dagrøktarskipanin kemur at fevna um 30 børn, frá 0—10 ára aldur. Dagrøktartímarin, ið verða avsettir eru full tíð 45 tímar ella hálv tíð 22,5 tímar um vikuna.

Ætlanin er at skipanin skal fara at virka 1. apríl 1990.

Í hesum sambandi verður høvi til hjá foreldrum/verja at børnum frá 0—10 ára aldur, sum hava ynski um at fáa barn/børn inn undir dagrøktarskipanina, at senda eina skrivliga umsókn inn til Kvívíkar kommunu.

Somuleiðis verður søkt eftir dagrøktarheimum, sum kunnu átaka sær at ansa børnum 5 dagar um vikuna (mána-dag—fríggjadag).

Skrivlig umsókn viðvíkjandi dagrøktar børnum og dagrøktarheimum, verður at senda til Kvívíkar kommunu í seinasta lagi 10. mars 1990.

Brævbjálvin skal merkjast »Dagrøktarskipanin«.

Nærri fæst at vita við at ringja á kommunuskrivstovuna frá 26. februar til 9. mars, á telf. 21294 mána-, tís- og mikudag kl. 10.00—11.00 ella dagrøktarleiðaran heima hós og fríggjadag kl. 20.00—21.00 á tlf. 21279.

Dagrøktarskipanin
Kvívík, februar 1990